

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendők

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS-SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Beszéd.

A viza' nai csata évfordulóján 1905. febr. 6

Ünneplő közönség!

Egy év előtt, midőn e halmokon, az emlékoszlop mellett, a Szabadságharcz 6 honvédjének nagy sirdombja felett megállottunk, még csendes volt a nagy világ. Ünnepies hangulatban zendült fel dalárdistáink ajkain a tüzes harczi dal, vidámon játszott a déii kárpátok hűves, hidegszele a világ légszebb zászlójával, a három színű lobogóval, mintha győztes kis sereg tartott volna diadalünnepet itt. Csatakiáltások, ágyu dörgés helyett hazafias, lelkes beszéd rezgett el aombok felett és. Isten áld meg a magyart ez ima szállott az ég fel.

Honvédeink tava: a 300 hősnek nagy temetője néhány lépisnyire itt, némán hallgatott, mintha ámulat fogta volna el, mintha kérdezte volna némaságban is, e halmokon ünneplő 300-tól: miért e zaj? ez ünnepi hangulat, hangok s a lelkes, kigyult' arcok? Miért? Miért? . . . Végig tekintek soraitokon. arczotokba nézek, belemarkolok szívetekbe: *lelkiismereteket fogom meg*: felelnetek kell annak kényszerítő, erős szavára: kegyeletből jötök-e ide? lelkesedtek itt? példát vesztek azoktól, kik lábaink alatt némán alusszák 56 éve már oly korai álmaikat? . . . Ha nem, hajtsátok meg a három színű lobogót, mely vezette vészbe, harcza azokat, kik itt nyugosznak, vesztett csaták után, menjetek, menjünk haza szégyenpírral s nem lelkesedéstől kigyult' arccal; mert csak hang festék lesz rajtatok, rajtunk mind, a mit ereitek arczaitokba kergetnek ma.

De nem! nem! szívem megszakadna e pil-

lanatban dicstelen, ha tudnám, hogy a magyar ma rut szibarila váz, — mely képtelen a kegyeletre, melyet bent lelkesedés nem hevít, mely szorgalmas, kitartó, becsületes munkára, ha kell harczra nem vesz példát azoktól, kik megszerezték vítézséggel, fentartották bölcseséggel ezer éven át e hazát. Ám örömtől, boldogságtól rezdül minden szavam, ha tudom hogy szívetekben hazafias érények szent lángja ég. Lelkesedtek-e még? — Ma lelkesednetek kell! Ma ha aludtatok volna eddig, fel kell ébredjete, ha munkátlan emberek lettetek volna ekkor; munkára kell feszüljön izmotok. ha ingadoztatok volna bűn es érény között, ma érény utjára kell hogy lépjete; mert ma a kegyelet, lelkesedés, szent példaadás nagy napja van.

Ünneplő közönség! Lenne bár oly erős hangom, mint a mennydörgés, vagy ágyudőrej, akkor sem hatna az emberekre, ha szívök kemény lenne, mint a szikla, érzéketlen, mint fatömb. Az alattunk elterülő sőtömegeből, melyet Isten bölcsessége csodálatosan alkotott, egy sem hull le, a láthatárt szegélyező erdőből egy fa sem indul meg: »Bár dördül ég és föld remeg«.

Kiáltó szó lennék csupán a pusztában, mint Keresztelő János a kéjelgő, élsóvár Róma s képmutató Izrael közepete, ha nem töltené be szíveteket a szent kegyelet!

Micsoda virág ez? Elrothadt növény talán, melynek magva is elveszett? — Igen ott, hol nincs érző szív, — de hála Istennek: a magyar föld még nem égett ki, a magyar szívek még melegednek s meg is termékenyülnek, atyáik történetén, az ezer éves haza multján. Szívünk magasan dobog párduczos Árpád neve hallatán;

mint tört elé leventéivel vereczke szorosán, Kárpátok kapuján és lóvasai rohamának ellen nem állott senkisen. Nézzétek Feszty Árpád ihletett festő remekművét. Nézzétek s tanuljátok meg: kegyelet ragadta meg halhatatlan ecsetét, midőn lelke elé varázsolta a honfoglalás kezdetét. Látom mint éled e drága virág: a szent kegyelet Mohi, Mohács, Aradoknak hallatán. A honfoglalás szemléletén a dicsőség napja neveli gyorsan diszünk virágát: a kegyeletet; a három temető felett bánat öntözi lassan, századokon keresztül hasson. Hivjam-e most a lelkesedést! hisz hol kegyelet jár, nyomában a lelkesedés. Oh, de hányszor csak futó tűz az, mely az erdő ezer fája közt eluhsan, anélkül, hogy áldás lenne nyomán! Lelkesedéstek nap legyen, melynek világa és melegénél tetteket szüli a példaadás. Nektek olyanoknak kell lenni mint őseitek hogy ha bennük kivetni való volt, jobbak, mint ők.

A magyar nemzet gyermekei vagyunk testvéreim; a négy folyó mentén, a Kárpátok által kerített határon belül vezérnép, államalkotó nemzet. Jól megtudjátok, hogy e hivatás szent kötelességet ró mindenikünknek vállalára: multságban, munkában istenfélelemben, nevesebbek, kitartóbbak, erősebbek kell legyünk mint bármelyik népfaj e hazában, — különben »Pusztulunk, veszünk mint oldott kéve széthul nemzetünk.«

Ily érülettel ünnepeletek-e? — Ha nem, ne jöjjetek ide, mert nem vagytok érdemesek Istennek arra kegyelmére, hogy nektek ily csatáért juttatott; melyen Bém apó és világhírű költőnk: Petőfi

küzdtenek. Ha igen, ünnepelejték boldogon; mert a halálból új remény fakad nektek:

»Magyarország nem volt, hanem lesz«!

Még egy gondolatot! Vigyétek most ezt is el; ki tudja: ünneplünk-e együtt még a hősök sirjai felett? . . . Ki tudja mit végezett el felölünk a gondviselés! . . . Most mondom el mint testamentumot s ezt adjátok át gyermekeiteknek is: *a hazáért nemcsak élni, mint előbb mondtam de halni is kell!* Ne féljete e szótól halni kell; mert örökre igaz:

»Édes és dicső a hazáért halni!«

Ünneplő testvéreim! Midőn ma szólni kezdem hozzátok, azt mondom: egy év előtt, midőn e halmokon, az emlékoszlop mellett, a szabadságharcz hat honvédjének sirja felett, e sirban nyugvó 300-ának gyásztemetője mellett megállottunk, még csöndes volt a világ. De pár nappal azután kitört a háboru, a távoli keleten: az 1849-ben szabadságharczunkon leverte muszka és a szabadságszerető japán küzdenek csaknem egy év óta már irtozatos háborút, minőt nem látott a világ. Szivem sajog az eddig elvérzett 150 ezernyi szerencsétlen ember felett, — de meg kell nyugodnom Istenünk elvégzésén: »a bűn büntetlen nem marad«!

56 év előtt a viza'k'nai csatában szerepeltek először a szabadságunkat leverő muszka hadak; 1848-ban életre kelt szabadságunkat 1849-ben első Miklós muszka czár tiporta le s tetszett az

TÁRCZA.

Ne félj kicsiny sereg!

Luk.: XII—32. v. Jel: II—10. v.

Márciusus Idusához, márczius 15-ikéhez, nagy nemzeti emlékeink fűződnek: Magyarország újjászületésének emléke. Lelkesen ülök meg e napot falun és városon egyképpen; a társadalom és az ifjuság. Az új nemzedék köszönti az új Magyarországot. Sursum korda! Fel a szivekct! Figyeljetek ünneplő gyülekezete; s nézzetek a magasba: nem láttok-e megnyilatkozott egeket ott és nem hallotok-e odajöni onnan egy ilyen szózatot. Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nektek országot. (Luk. 12. 32. v.) »Légy hű mindhalálig s neked adom az élet koronáját.« (Jel. 2. f. 10. v.) Bármily kicsiny vagyis számra nézve a nagy nemzetek sorában őh én magyar népem, — »ne félj« mert mégis örökre birod e földet, melyet adtam neked és a te atyáidnak, és boldog leszal rajta te, és a te maradékaid. Csak »légy hű« Hozzám, Hazához, Alkotmányodhoz, nemzetijobb tulajdonaidhoz.

»Ne félj kicsiny sereg!« Az Idvezítő mondotta volt először e szavakat tanítványaihoz, akkor a mikor már tudokra adta volt nekik, hogy nem-sokáig lesz még közöttük, végképpen elválék töl-

lük: és erre azok igen megijedének mi lesz velük vezér nélkül: Oh, »tarts meg minket mert elveszünk!« Ekkor monda bátorítólag nekik, »ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nektek országot, — csak legyetek hivek mindhalálig: az általam elmondottakhoz, az általam alapított országhoz. Jézus kétségtelenül itt azt az országot értette, melyet ő alapított, melyet a lelkeken épített fel, »mely nem e világból való.« »Istenországát, mely a sziv békéjében áll,« (Rom. 7. f. 1.) melyet »a hűség«, s a jól elvégzett munka öntudata szerez, melyet rozsdá és móly meg nem emésztt s a lopó el nem lophat, (Mt. 6. f. 19.) melyet a világ fel nem duhat tehát »mind végig megmarad.« (Jan. 14. f. 27. v.)

Mi azonban vehetjük szószerinti értelemben is e szót s érthetjük alatta ezen »mi földi országunkat«, melyet már ezer év óta bir e nemzet, mely

»Oly szép ország oly virító,«

»Szivet, lelket — andalító.« (Petőfi.)

Boldog földi országban, a boldog lelkiország is könnyebben felépíthető. E két országot nem választották el egymástól a biblia nagy alakjai: a »hűhősök« kik egyszersmint »nagy hazafiak« is voltak. Mózes nemcsak kiadja a vallási »tiz parancsot« a zsidóknak a Sinai hegy tövében, hanem egyszersmint kivezeti az ő népét »Egiptomnak hazából, szolgálatának jármából«, egészen az ígért földjének határáig. Esdrás a babiloni fogságból visszatérve, népének zömével hozzá

isteni gondviselésnek, hogy az 1848-ban született Makarov muszka tengernagyban 1904-ben második Miklós cár alatt alázza meg a szabadságtipró gógös hatalmat. Hát nem Isten utja ez?! Azért ne féljete, míg hivek vagytok rendületlenül! Lehet, fölzeng a harsona egy év alatt: *Talpra magyar!* Am, ne féljete! Mert ha mind elvérezünk is, porainkból új élet fakad. Legyenek áldottak a hősök, kik itt küzdenek; áldott legyen a magyar föld, mely hősöket mindig teremni fog. Hozsánna az urnak mindenkoron!*

Incze Lajos, ref. lelkesz

Márczius idusán.

Az volt a nap! Egy ezredévre
Veté vissza áldó sugarát,
S bevilágítva a mult ködébe
Egyesíté a hon minden fiát
És hangzott az eskü milliók ajakán,
Végig zugva az egész hazán:
A magyarok Istenére esküszünk,
Hogy rabok tovább nem leszünk!..

* Szerző közbejött tüdőgyuladása miatt, nem lett elmondva.

kezd a lerontott templom építéséhez, s míg balkezében vakoló kanalat tart, addig jobb kezében kardot forgat, hogy elűzze vele a támadó ellenséget. Jézust vallásunk alapítóját, virágvasárnapján úgy ünneplik mint egy királyt és nézzétek szemében mégis köny rezeg:

Örömmek vagy bánatnak könnye ez?
Zsidó nép! — vajon »hajnalodnak, vagy alkonyodnak»
Harmat csepje ez?!

Az utóbbi volt. Honfitársaiért hullott: a kik megkövezték a prófétákat, és az ő vallását is befogadni nem akarták. Megis jósolta ezért hazájának végső pusztulását, — mely e jóslat után tudjuk tényleg be is következett és zsidóország a zsidókra nézve mindörökre elveszett, »az ő nyakosságuk miatt.«

»Vallás és hazafiság!« egymással hát nem ellenkeznek, sőt inkább egymást szépen kiegészítik. Egymást segítő testvérek. Már Rákóczi zászlóira e három jelszó volt írva: *Pro Deo! Pro libertate! et pro Patria!* Istenért, Hazáért és Szabadságért! Hunyadi hadai mindig a Jézus nevének a kiáltásával támadtak a pogány ellenségre: jelül annak, hogy a mikor a hazát védték, a vallást is védelmezték és megfordítva.

Hazafias ünnepeinket nincs tehát ok csak az iskolákra szorítani és csak a társadalomnak engedni át, templomainkban is lehet, sőt szabad: öröm és hálaadó ünnepeket szentelni nekik. »Templomi szentséggé kell emelni a hazaszeretetét«, mondja egy jeles író — Jókai. Istenkezét kell keresnünk úgy magán életünkben, mint

Hangzott az eskü, lelkesítve,
Tettekre készen állott a sereg:
Előre! a nép szent nevébe',
Félre a gyáva, ki most is remeg!
Hiszen, ha megmozdul a népek tengere
Egész világ megremeg bele;
Hisz az igazság itt van velünk:
Szabadok leszünk, vagy mind elveszünk!

És im e nap a lelkesedés lángja
Győz, nem ontva honfi vért,
A sziveket a szent tűz átjárja,
Mindenikök ha kell, meghalni kész;
Nem a kard győzött e napon,
A szabadság zengett az ajkakon
S az *eszme* ült diadalünnepet
A szolgaság sötét éje felett!

Szabadság! Te fényes napunk
Ontsad reánk áldó sugarad!
Terjeszd ki világod minden felé,
Egész világ hogy legyen szabad!
Legyen ember az ember végre,
Hadd oszoljék a szolgaságnak éje;
Jövel szabadság, váltsd meg a világot,
Reménykedve várjuk a feltámadásod!..

Csiki Albert.

a nemzet történetében. Ki áld, ha jót tevének, — büntet, ha rosszat. Főlemel és megaláz, hogy el ne bizakodjunk és el ne csüggedjünk: olykor-olykor hogy megpróbálja az ő beléje vetett hitünk erejét.

Oh, azért hangozzék fent és fenebben hálaénekünk,
Mert nagy és csodás történetekben — az ő kezére ismerünk
(Tompa.)

Az ember feladata úgy élni e földi országban, hogy elérje és építse egyszersmint a lelki-országot is. E véget mindenkinek van egy elengedhetetlen kötelessége magára és az ő környezetére nézve, ameddig csak az ő hatásköre terjed:

Irtsd a gonoszt, a jót neveld, véd!
Szent célon függjön szived, elméd!
Gyógyítsd mély sebét fajodnak:
Küzdj, törj, áldozs s követni fognak.

mert: (Tompa: a Lidércz.)

Nagy az a ki szilárdan törekszik a célhoz,
Kit sanyar, s akadály, küzdeésre acéloz.

(Tompa: Régi történet.)

A nagyság és hazafiság e szerint szorgalmas munkával és áldozatkészséggel jár:

A honfiaság szép nagy nevezet,
De áldozó tisztet ruház reánk.
És vétenénk ha kinzót, nehezét,
Nevébeu nem gyönyörrel hordanánk.
Vesd a magot, nem nézve a szelet:
A kéz a miénk, az áldás Istené,
Magas lelked ne bánja, ha talán
Más köt kévt a magvető helyett.

(Tompa: gróf Mik ó Imre.)

A régi és új világnézet.

2

Az ég, melyre a csillagok rá vannak helyezve, mintegy roppant kristály-boltozat borul a föld fölé. E boltozat a teremtés második napján teremtett választékul a földi és földfeletti vizek közé. »Mondá Isten: Legyen mennyezet a víz között, mely elválassza a vizeket a vizektől. Szerző tehát Isten a mennyezetet és elválasztá a mennyezet alatt való vizeket a mennyezet felett való vizektől.« (1. Móz. I. 6. 7.) A felhők eredetileg a földi vizekhez tartoztak s csak a teremtő parancsszavára emelkedtek a boltozat fölé.

Az ég boltozatán nyílásokat, ajtókat vagy ablakokat képzeltek, amelyeket Isten kinyit, mikor esőt vagy havat akar bocsátani a földre. Ekkor aztán a víz csak úgy ömlik alá az égből, mint a vízőnő alkalmával is, »midőn a mélységes örvények fejei megszakadának és az egek csatornáit megnyilatkoznak.« (1. Móz. VII. 11. V. ö. VIII. 2. Zsolt. LXXVIII. 23.

A boltozat feletti tér az Isten lakása. Ott áll trónja s onnan tekint le az emberek fiaira. Az istenfogalom kezdetben még egészen emberies; Istennek alá kell szállania a földre, ha közvetlenül meg akarja figyelni az emberek tetteit vagy

beszélni akar velük.*) Később azonban az isteneszme annyira szellemivé lett, hogy Jáhvét mindenütt jelenvalónak és mindentudónak mutatják fel az ó-testamentumi iratok.

A rabbinusok többnyire 7 emeletesnek rajzolják az eget; 7 emeleten fölmenve, a legfelsőn van Jáhve ülőszéke. Ez a képzet Pál apostolnál is megtalálható, aki 2. Kor. XII. r. 2. v. ben azt mondja, hogy »felragadtattott a harmadik égig... és hallott kibeszélhetetlen dolgokat« ...

A föld — mint a világ mozdulatlan központja — a 104. Zsolt. 5. verse szerint oszlopon nyugszik, a 24. zs. és a 136. zs. 6. verse szerint a roppant őstengerben, — Jób könyve 26. r. 7. v. szerint pedig a világűrben lebeg.

A föld alatt képzeltek a zsidók az árnyak

*) 1. Móz. XI. 5. 7. »Az Ur pedig leszállt, hogy lássa a várost és tornyot, melyet építenek vala az emberek fia. És monda: ... Nosza szálljunk alá és zavarjuk ott össze nyelvöket, hogy meg ne értsék egymás beszédét« — 1. Móz. III. 8—19. szerint az első emberek (miután ettek a tiltott gyümölcséből) »meghallák az Ur léptének nesztét, aki hüvös alkonyatkor a kertben jár vala és elrejtőzék az ember és felesége az Uristen elől a kert fái között. Szólitá tehát az Uristen az embert és kérdé: hol vagy?« Mikor Ádám előkerül, az Ur szemtől-szemben állva beszél vele, s az első emberek fülehallatára mondja ki az ítélet engedetlenségükért.

Lorántfi Zsuzsánna, a híres pátróna és református asszony mondta magáról.

Te látod jól én Istenem!
Hogy a mint kedves az anyának,
A kisedet kit dajkál, emet:
Oly kedves volt Neked s Hazámnak,
Szentelni éltém, s kincsemet. Tompa)

Petőfi a magyar Tirteus mondja magáról:

Tiéd vagyok, tiéd hazám,
E szív, s e lélek.
Kit szeretnék, ha tégedet
Nem szeretnék.
Szentegyház keblem belseje,
Oltára képed,
Te állj s ha kell
E templomot lerontom érted.

Tudjuk hogy ő a mint szóllott úgy is érzett és úgy is cselekedett. Az elragadtatás e szavait megértjük akkor, ha tisztába jövünk e szó fogalmával: »Haza«. E szóban haza — ugymond Kölcsei, benne foglaltatik az emberi szeretet és óhaltás tárgyainak egész összege. Az oltár atyáid által Istennek építve — a ház, hol az élet első örömeit izleled, — a föld melynek a gyümölcse feltáplált — szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátaid, rokonaid és polgártársaid — egytől egyig csak kiegészítő részei annak. E szó »haza« nem jelent hát kevesebbet, mint a legszentebb kapcsok által egybekötött emberi társaságot: egybekötve a közös föld, a közös nyelv, a *közöröm és közbánat* által. E meghatározásban ki is van mondva kötelességünk iránta:

Habár a sors kegyét, dusan halmozza rád:
Soha boldog ne légy, ha nem boldog hazád.

(Tompa: Testvérek.)

Azon gondolat, hogy mi az ősök által szerzett földnek a lakói, a nagy nemzetcsalád szabad tagjai, s a honi nyelvnek birtokosai vagyunk — e gondolat fennkölt érzelmet kelt a honfiban s büszkeséggel tölti el kebelét, mely vonások minden gondolatán, minden érzésén és cselekvésén meg kell hogy láttassanak.

»Hazzszeretet« mily nemes fogalom, mily nemes szenvedély ez. *A legmagasabb erény helyesen fogva fel és helyesen gyakorolva.* A legnagyobb kör, mely minden más kisebb kört magában foglal. Ha magad miveled, hazádat mivedted, ha családodnak élsz, ha azt boldoggá tetted, — akkor hazádnak is éltél és boldogítottad; ha rokonaidat, barátaidat, embertársaidat szereted és segéled, akkor hazádat is szereted és segélted egyszersmint: mert az egyes családok alkotják a nagy családot a hazát — és megfordítva: a haza virágzása és boldogsága, az egyesekre is kihát, virágzását, boldogságát előmozdítja. Egyszóval a *hazzszeretet legáltalánosabb emberszeretet*, ez az emberszeretet pedig a *bibliának főtörvénye: a próféták és a Jézus akaratának betöltése. Isten tetszése szerinti élet: mely kedvessé teszi az Ur előtt.* Ez a protestáns felfogás, ez a józan ítélet a *hazáról és az ember hivalásáról.* Így fogva fel a dolgot, nem tűnhetik fel tulerősnek ez a mondás:

Romlott szív és romlott elme,
Kit honának hő szerelme,
Nagy tetekre nem hevit!

(Folyt. köv.)

Tamó Gyula,
kőkösi ref. pap.

országát, a *seolt**), ahol az elköltözött lelkek valami megmagyarázhatatlan szomorú életet folytatnak. Istent ott nem dicsőíthetik; az egész mélységet valami borzasztó homály tölti el, melyhez képest az éjszaka világosnak tetszik; ott minden földi dicsőségnek és nagyságnak vége; akik oda jutnak, mindannyian egyenlők. Megragadó szép Ézsaiás prófétánál az a fejezet (XIV.), melyben Babylonia trónvesztett királyának alvilági sorsát rajzolja. Nemcsak a föld lakosai, a zsarnokságtól megszabadult népek ujjonganak, hogy »elpusztult a nyomorgató s a szolgaság házának vége lőn, »nemcsak a ciprusok örvendenek és a Libánon cedrusai, ezt mondván: »mióta te megdőlél, nem jó favágó ellentünk«, de az árnyak országában is általános mozgalmat idéz elő a bukott király érkezése; »alant a sír megindul miatta és felriasztja árnyait, a föld minden hatalmait, fölkeltek székeikről a népek minden királyait; mind megszólalnak és ezt mondják: Erőtlené lettél te is, miként mi, hozzánk hasonlatos levél. Kevélységed és lantjaid zengése sirbaszállt; fekvő ágyad férges és takaró-lepled pondrók. Ezt mondád szivesebben: Az égbe megyek föl, az Isten csillagai közé helyezem ülőszékemet, ... felibük hágok a magas felhőknek és hasonló leszek a magassághoz; pedig a sirba szállsz alá, sírgödör mélységébe! Akik látnak, rád tekintenek és elgondolják: Ez a föld ama háborgatója, aki királyságokat rendített meg? aki a föld kerekességét pusztasággá tette, városait lerontá és foglyait nem bocsátá haza?

Az ó-korban, egész a Kr. e. III. századig, mitsem tudnak arról, hogy a seoltból volna szabadulás; hosszú időn át a reménynek egyetlen sugara sem világítja be az alvilág sötét éjjelét. Csak később a III. század vége felé keletkezett az a hit, hogy az igazak feltámasztatnak örök életre, — amint ezt Jézus korában a farizeusok tanítják, — de a zsidók egy része (a szadduceus párt) mindvégig ragaszkodott a régi nézethez s elvetette a feltámasztást. Ebben az időben az volt a közzelfogás, hogy az igazak nem szálanak alá — mint a gonoszok — az alvilág sötét mélyére, hanem a seolt egy bizonyos helyére

vitetnek, amelyet *paradicsomnak* vagy *Ábrahám kebelének* neveztek. (Luk. XVI. 22. XXIII. 46.)

Magától értetik, hogy a régi zsidók a csillagok napi pályafutását, úgy tekintették, mint azoknak valóságos mozgását az ég szilárd boltozatán. Ha a nap lementéről beszéltek, azt mondták, hogy bemegy — mintegy hálószobába, — az ő nyugvó helyére, ahonnan reggel ismét előjön és fölemelkedik az égre. A XIX. Zsoltárban olvassuk:

»Kilép, mint vőlegény, mátká szobájából,
Mint egy hős, örömmel futja meg pályáját.
Az eget szélénél vagyon felkelése,
És a más széléig tart pályafutása,
Melegétől semmi el nem rejtőzhetik.«

Josua, mint tudjuk, megállította a napot pályafutása közben, hogy megverhesse az emoreusokat. — Csak ennyit mondott:

»Nap! állj meg Gibeonnál!
Hold! Ajjálon völgyében!
És a nap várt, a hold megállt,
Míg a nép ellenein boszut állt.
(Jos. X. 12.)

KOSSUTH FERENCZ

télynek örvendett, sőt a Judás levelében mint kánonikus mű említettik, — egész részletesen mutatja fel a zsidóság akkori világnézetét, mely teljesen azonos a világnézettel, amelyet fennebb a biblia nyomán rajzoltunk, legfeljebb egyes részletek különböznek, amiket a szerző élénk képzelete erősen felékesít. E könyv címe: »Hénoch áldószavai, melyekkel a választottakat és igazakat megáldotta,« s egy sor (Hénoch szájába adott) elbeszélésen és jóslaton kívül magában foglalja a nevezett pátriárcha földköri útjának leírását, mely utazása alatt mindig a legfőbb angyalok vezetik. Hénoch körülutazik egész azon helyig, ahol nem vala semmi. Itt nem lát sem eget, sem földet, hanem egy üres tért s ehez köve az ég 7 csillagát, melyek — mint mennyi nagy hegyek — tüztől lángolnak. Ezek azon csillagok, amelyek Isten parancsát megszegték s azért szabadságukat veszítették; itt vannak tehát fogva a bukott angyalok, amelyek Hénoch könyvében csillagok gyanánt vannak feltüntetve.

*) Ezt a szót többféleképp igyekeznek visszaadni: Károlyi »koporsó«-val és »pokol«-lal fordítja, mások »alvilág«-nak, »ürvény«-nek mondják.

További utazásában meglátogatja Hénoch a föld négy végét, melyeken az ég nyugszik s nyitva találja az ég kapuit. Megszámolja a kapukat s megfigyeli, miként jönnek elé azokon át a csillagok. A föld végeit körüljárva, felfedezi azokat a kapukat is, melyeken a szelek előtörnek. Aztán leírja a napot pályafutása közben. A nap kelet hat kapuján jön ki és nyugat hat kapuján megy be. Aszerint, amint egyik vagy másik kapun jön elő, hosszabb vagy rövidebb a nappal. Hasonlóan áll a dolog a holddal és a csillagokkal is. A nap melegét abból magyarázza ki, hogy a nagy világító egészen telve van világító és melegítő tüzzel s éjszaka, mint minden csillag, egy nagy tüzforráson megy keresztül s ott új égő anyagot vesz föl. A nap szekere a széltől hajtatik; tányérán 12 ajtónyílás van s minél több nyílik meg ezek közül, annál nagyobb forróság van a földön.

Ifj. Péter Károly,
esperes

(Folyt. köv.)

Egyházi élet.

Böjtfő vasárnap. A következő vasárnap böjtfő vasárnap. Ez a vasárnap annyiban emelkedik a többiek fölé, hogy ezen, anyaszentegyházunk bevett rendtartása szerint, kiosztjuk az Urvacsorát. Ambár Jézus a böjtnak a vallásos életben, s éppen az üdvösség megszerzésében, nem tulajdonított semmi különös jelentőséget. (Olv. Máth. XV. R.): mindazonáltal a református egyház is a husvét előtti 40 napot böjti időszakknak nevezi, s mintegy a Krisztus halálának előkészítésül, s halála érdemének megpecsételésére, kiszolgáltatja az urvacsorát. A mi böjtnünk azonban nem testi böjt. Mert az apostal szerint a test semmit sem használ; a lélek az, mely megelevenít. A mi böjtnünk a lélek böjtje. Lemondás a bűnös kívánságokról; közeledés a Krisztushoz, növekedés hitben, szeretetben. Vajha a jelen böjti időszak is ezekben tenne gazdaggá! (Olvasandó: Máté XII. 1—8. Pál Rom. lev. XIV. Rész.)

A székelyudvarhelyi ref. egyházközség egy éve. Az erdélyi Prot. lapból vesszük át a következő hírt: A m. hó 19-én a sz. udvarhelyi ev. ref. egyház keblbi tanácsa és képviselőtestülete látogatott ülést tartott a ref. leányiskola helyiségében. Több fontos dolog volt napirenden, melyek közül különösen kiemeltük *Vajda Ferencz* ref. papnak az egyházközség minden irányu ügyét-dolgát felölelő kimerítő papi jelentését. Örömmel győződött meg e jelentésből az egyházi képviselőtestület, hogy az egyházban, a szorgalmas és buzgó lelkipásztor vezetése alatt a béke és szeretet jegyében minden arányban szép eredmények érhetők el. A szokásos és törvényekben előirt teendők pontos végrehajtása mellett, az egyház társadalmi munkálkodását említjük meg, melynek az érdeklődők mindannyiszor tanui voltak, hogy azok, t. i. protestáns estélyek mily szépen sikerültek minden alkalommal, az egyház fejének buzgó vezetése mellett. Jóleső megnyugvással halljuk, hogy az egyház a többi

felekezetekkel a legszebb békében és egyetértésben van, a mit kiválóan fontos hazafiúi kötelességnek is tartunk, munkálni a mi javunkat a nélkül, hogy másoknak azzal legkevésbé is ártanánk, vagy őket sértenők. Iskolában az oktatás s a vallástanításnak az egész városban való dicséretre méltó felkarolása, az egyház javainak kezeléséről s minden egyéb ügyéről szóló jelentést szintén megnyugvással vették tudomásul a jelenvoltak. E kiinerítő jelentésért, de különösen azon fáradhatatlan buzgalomért, melylyel *Vajda Ferencz* az egyház ügyeit vezeti, a képviselőtestület jegyzőkönyvéleg adott elismerésének és köszönetének kifejezést.

Egyházi estély. A székelyudvarhelyi ev. ref. egyházközség egyházi értekezlete márcz. hó 5-én vasárnap d. u. 5 órakor, az ev. ref. koll. tornacsarnokában tartotta hatodik egyházi estélyét. A rendezők a következő érdekes tárgysorozatot állították össze: 1. Mint a szép hives patakra. Solt. XLII. 1. v. Énekelte a gyülekezet. 2. Elnöki megnyitó. 3. Dal, Demeter Rózsikáról. Irta: Szabolcska Mihály. Szavalta *Benedek Irénke*. 4. *Pálffy Béla* 8. oszt. t. hegedü sólót adott elő. 5. Az örök élet hitéről szabadelőadást tartott *Vajda Ferencz* ref. pap. 6. Énekelte *Kónya Kálmán* bágyi ref. pap. Harmoniumon kísérte *Kassay Irén*. 7. Ejjel, Tompától. Szavalta *Gál Jenő* s. tanár. 8. Zárszó. 9. Áld meg Ur Isten. Énekelte a gyülekezet. Belépés ingyenes, kegyes adományokból az értekezlet céljaira 16 K. 20 fillér gyűlt be. Az estélyt *Ferenczi Irén* és *Bartha Rózsika* rendezték.

Kegyesség útja.

Gondolatok.

(Luk. evang. XII. r. alapján.)

A gyarló ember sok kicsinyes dolog miatt fél e földön; de az, a mi valóban félelmet okoz, ha rá gondolunk, az utolsó ítélet ritkán jut eszébe.

Csak egy tökéletes gazdagság lehet és ez a léleknek Istenben való gazdagsága.

Legszebb ékessége az embernek az egyszerűség.

Az ember életében csak földi kincsek gyűjt és a lelki, mennyei kincscsel nem sokat törődik. Pedig egyedül ez az, a mit igazán magának mondhat és mindig használhat, mert ez a siron innen boldogságot, a siron tul üdvösséget szerez.

Egy uralkodó van e világon: a kincs, »mert a hol vagyon a ti kincsetek, ott leszen a ti szívetek is.« (34. v.)

Még a legerősebb sötétség sem képes mindent eltakarni.

Az ember örökös pert folytat a bűn miatt a Sátánnal. Azonban tanácsosabb az emberre nézve, hogy e pernek még életében vessen véget és szakítson a gonoszszal, mert megtörténhetik, hdgy a törvényszéken perét elvesziti. Az ítélet pedig: örök kárhozat, a mely ellen fellebbezni már nem lehet.

Az igazi keresztyén nem kér Istentől, mert ő bizik gondviselésében.

A jó szolgának nem az ur, hanem a kötelesség parancsol. Azaz nincs tekintettel arra, hogy munkáját látja-e ura, vagy nem. Vajha ilyen lenne a keresztyén ember is, annyival inkább, mert ő oly Urnak szolgál, a ki mindeneket lát!

Nagy Lajos

Márczius 15.

Magyar nemzet, van egy napod,
Mi örömet reád hagyott,
Ezer éves bánatod díjába;
Büszke lehetsz márczius idusára!

A világon nincsen nemzet,
Kit ugy tartson honszeretet
Összeforva, egyesülve örökre:
Mindig nagyobb nap lesz ez a jövőbe!

Ünnepeljük lelkesedve,
Egymást igazán szeretve,
Hogy ellenünk lássa szívünk hő lángját;
Féljen bántni a magyar szabadságát!

És te Isten, kit imádunk,
Ezer éve, hogy itt állunk,
Légy mellettünk védelmező karoddal;
Tégy igazat a szenvedő magyarral

Add meg egyszer, amit kérünk!
Függetlenséget mi nékiünk!
Külön válva az osztráktól igazán;
Ragyogjon régi dicsőség a hazán!

H Szántó István.

Mai képünkhöz

Bemutatjuk olvasóinknak *Kossuth* Ferenczét, *Kossuth* Lajos fiát. A *Kossuth* névhez Magyarországon igen nagy események fűződnek. Az új Magyarország megteremtése, a népképviselők kimondása első sorban *Kossuth* Lajos érdeme. *Kossuth* Ferencz szintén nagy szerepet játszik a magyar közéletben. Az atyja alkotásainak megtartására vagyis az örökség élvezése most a vezetése alatt álló *Kossuth*-párttól függ. Hisszük, hogy az isteni gondviselés nagyjainkban megsegíti a magyar nemzetet.

Vegyes hírek.

Márczius 15. Csak egy pár nap válssz el a magyar szabadság hajnal hasadásának napjától. Minél tovább haladunk a végtelen forratagui időben, 1848-tól, annál nagyobb kegyelettel gondolkunk vissza annak napjaira. Százados küzdelmeinknek hozta meg gyümölcsét, régi jogainkba helye-

zett vissza 1848. Magyar lett ismét a magyar. Szabad lett a haza, a nemzet, mely szabadságban született. Hogy aztán a fényre rá borult az árnyék, hogy a kivivott magyar szabadságot a Golgothára hurczolták: az nem a mi hibánk. Az istenembernek, az Ur Jézusnak is voltak árulói. Őt is megfeszítették. Am azért Krisztus ma is a mi Megváltónk. A magyar szabadság is a mi drága kincsünk. Attól megválni annyi, mint meghalni. Becsüljük meg azért, a szabadságot, mert a mely nemzet nem tudja megbecsülni, az méltó a halálra.

A kormány váltáság még nem ért véget. Legujabban Ő Felsége a király, 16 magyar politikust hallgat ki, mindannyiat Bécsben. Eddig a következő politikusok nyertek kihallgatást: Gróf *Csáky* Albin, a főrendiház elnöke, *Justh* Gyula, a képviselőház elnöke. br. *Dániel* Ernő, volt kereskedelmi miniszter, gróf *Zicsi* Nándor, a néppárt vezére, br. *Bánffy* Dezső, az új párt vezére, *Falk* Miksa, *Hodossy* Imre, gróf *Apponyi* Albert, *Tóth* János, a képviselőház háznagya, *Darányi* Ignác, volt földművelési miniszter, *Láng* Lajos, volt kereskedelmi miniszter, *Thaly* Kálmán, a Kossuth-párt tiszteletbeli elnöke. Ezután kihallgatásra mennek: *Tomasics* Miklós, horvát képviselő, *Rakouszky* István, képviselőházi alelnök, gróf *Zelénszky* Róbert és gróf *Zicsi* János. Ha a kihallgatások véget érnek, ekkor fog Ő Felsége határozni.

A képviselőház márczius 8-án rövid ülést tartott. Csupán formális ülés volt ez, melyen a képviselők megbízó leveleket igazolták, azután ismét elnapolta magát a ház, míg a kormány váltáság megoldást nyer.

A keleti harcztérről az a hír érkezik, hogy a japán szárazföldi csapatok támadólag léptek fel az oroszok ellen. Tervük az, hogy az orosz balszárnyat bekerítsék. Kuropatkinban, úgy látszik nem bizik a csár. Most már ismét komolyan foglalkoznak vele, hogy visszahívják utódját *Nikolajevics* Mihály nagyherceget és *Dragomirov* tábornokot emlegetik.

Tánc-vallás. Sok minden bolondság történik e világon. Csuda bogár is van elég. Burján tövis mindenütt terem, hová csak a jó Isten napja süt. De, aligha van nagyobb bolondság annál, mint a mely a táncvallás megalapításában napvilágra jutott. Hol? Hát hol másutt, mint Amerikában. Alapítója ennek az új vallásnak, főtisztelendő *Kent* White. Az új szekta hívei. »Pentecostal«-nek nevezik magukat, az imádságaik és prédikációik között való szüneteket tánczsal töltik ki. De ez nem közönséges táncz, hanem szédítő örvöngés. Erre is elmondhatjuk: Bocssás meg, Uram, nektek, mert nem tudják mit cselekednek.

Hányan vándoroltak Amerikába. Egy londoni ujság érdekes adatokat közöl az Egyesült Államok kivándorlási biztosának ez évi jelentéséből. E jelentésszerint a múlt esztendőben 812,870-en vándoroltak ki. A kivándorlók a newyorki kikötőn át mentek Amerikába. A jelentés összehasonlítási táblázatát közöl az egyes országok kivándoroltjainak számáról. Az első hely e szomorú

tekintetben a szép Olaszországot illeti meg 193,296 kivándorlójával, mindjárt utána következik osztrák-magyar monarchia 177,156 kivándorlóval. Hogy e szerncsétlenek között mennyi a magyar, ezt a statisztika nem tünteti ki külön; következnek a szomorú sorban Oroszország 145,000 kivándorlóval, utána Nagy-Britannia 87,590 el, mely számból 36,142 a szegény Írországra esik. Érdekes és a németekre örvendetes jelenség, hogy a nagy és sűrű lakosságú Németországból, melynek földje korántsem olyan termékeny, mint Magyarorszáé, az idén mind össze 26,380 ember vándorolt ki.

A tisztelt gazdaközönség. Mint tudomásunkra jutott, *Mauthner* Ödön cs. és kir. udvari magnagykereskedése Budapesten, arról értesíti a gazdaközönséget, hogy a lanya irányzat következtében a lóheremagnak (stíriai lóherének) f. é. január 1-én megjelent főárjegyzékében rovatolt árát hatályon kívül helyezte. Az árak jelenleg a következők: 4. számú prima primissima 95 korona, 4-a számú legelsőrendű 93 korona, 4-b számú elsőrendű 92 korona, 50 kilónként. Ezen három minőség tisztaság és csiraképeség tekintetében a létező legkiválóbb. Általános ismeretes, hogy a *Mauthner*-cég olasz vagy amerikai lóheremagot nem forgalmaz és hogy az általa szállított lóheremagnak arankamentességét a m. kir. vetőmagvizsgáló állomás hivatalos ölmzára igazolja. Ezen árszállítás nagy elismerést kelt a gazdaközönség körében, mert újból bebizonyult, hogy *Mauthner* a gazdák érdekét szem előtt tartja.

Olcsó burgonya kiosztása. A földművelésügyi miniszter egyrészt a mezőgazdaság és a közlekedés szempontjából egyaránt fontos burgonyatermésének a jövő évre való biztosítása céljából, másrészt abból a célból is, hogy a folyó évi amugyis mostoha gazdasági viszonyok folytán előállott élelem szükség enyhíthessék: hajlandó a burgonya vetőmagszükségben szenvedő gazdaközönség segítségére menni és vetőmag burgonyát, métermázsánként 5 korona 50 filléryi árban, valamint ugyanezen árban élelmzési célra községeknek, városoknak is burgonyát rendelkezésére bocsájtani, de mindkét esetben csak teljes vasuti kocsiakománnyokra terjedő megrendeléseket vesz figyelembe s az elszállítást csak utánvétellel eszközölteti. A vasuti szállítási költségek minden esetben a kincstárt fogják terhelni. Az idevonatkozó kérések *legkésőbb f. hó 15-ig* közvetlenül a m. kir. földművelésügyi miniszteriumhoz adandók be, de azokban a kért mennyiség, a vasuti állomás és a feladó cím pontosan megjelölendő, mert a kitűzött határidőn túl beadott kérvények nem lesznek figyelembe vehetők.

Új állati összeírás. A földművelésügyi miniszter új állatösszeírást rendelt el, amelyet az idei tavaszon fognak végrehajtani. Az új állatszámolás azért vált szükségessé, hogy a takarmányhiánynak állatállományunkra gyakorolt hatásait lehessen kipuhatolni. Gazdáink tehát ne ijedjenek meg, mert nem adózási célból írónak össze az állatok.

165 ezer koronás alapítvány az Emkének. Diódváraljai Miksa Zsuzsanna 69 éves korában

Nagyenyeden elhunyt és 165.000 korona készpénzt hagyott az Emkének. Az összeg Miksa György és Miksa Zsuzsa testvérek nevén lesz kezelendő. Temetése nagy részvét mellett történt meg. A sirnál az Emke nevében Nagy Károly tanár tartott megható beszédet; az egyesület koszorút helyezett a ravatalra. Az elhunyt nagynénje volt Miksa Imre képviselőnek és már édes anyja is szép alapítványt tett az Emkének.

Sáska-veszedelem Debreczen határában, a Hortobágyon nagymennyiségű sáskapetét találtak, melynek megsemmisítésére vonatkozólag megkelesték az orsz. rovarügyi intézetet. Az intézet a peték megvizsgálása után tudatta Debreczen városával, hogy 2000 koronába kerül a megsemmisítés. Debreczen ezért átírt a szomszédok Szatmár-, Bihar és Szabolcsmegyékhez, hogy a meny nyiben a sáskapusztítás Hortobágy után ezen szomszédos területeket is fenyegeti, a költségek egy harmadát vállalják magukra. — Szatmár vármegye egyben külön felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszteriumhoz, hogy tétessen kutatásokat, hogy nem fenyegeti-e esetleg az ország más területét is a sáskacsapás s ha igen, úgy egüttes védekezésre szoríttassék minden ilyen terület.

Oroszországban a forradalom egyre terjed. A czár kiáltványt bocsátot ki a néphez, de ebben nem szabagságot ígér, hanem a czári uralom megszilárdítására hívja fel a népet. A kaukázus vidéken a nép már fegyvert is fogott és a törvényes hatalommal szembe szállott. A munkás osztály azon működik, hogy országszerte sztrájkra lázítsa a munkás népet. E közben a forradalmi párt az ujságok, kiáltványok, a czári család tagjaihoz küldött levelek által igyekszik célját elérni. Hogy sikerül-e, azt az idő mutatja meg.

Gabonapiacz Budapesten.

február 23.

Buza:	100 kilónként	19 k. 95 f. — 20 k. 70 f.
Rozs:	»	15 k. 15 f. — 15 k. 65 f.
Árpa:	»	14 k. 40 f. — 14 k. 80 f.
Törökbuza:	»	15 k. 85 f. — 16 k. 45 f.
Zab:	»	14 k. 40 f. — 15 k. — f.
Repce:	»	22 k. 10 f. — 22 k. 50 f.

A »Vasárnap« szeretet munkája.

A székelyudvarhelyi ev. ref. egyházközség egyházi értekezlete, a város területén, egyes hitbuzgó tagjai részére 12 példányban rendelte meg a Vasárnapot az idén is. Ezen egyháztagek nemcsak magok olvassák, de szomszédáiknak is átadják olvasás végett.

Gróf Vass Otilia öméltósága újlag a nagy-paczali egyház részére rendelte meg a Vasárnapot. Köszönet nyilvánításunk mellett tudatjuk, hogy már megindítottuk. Székelyudvarhely, 1905. márcz. 8. *A szerkesztő.*